

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1447

23.11.2018

Прем'єр-міністру України

ГРОЙСМАНУ В.Б.

Шановний Володимире Борисовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Вовка В.І., оголошений на засіданні Верховної Ради України 23 листопада 2018 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 6 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 207/03-831

"21" листопада 2018 р.

Прем'єр-міністру України
Гройсману В.Б.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо антиконституційних і протиправних заяв та пропозицій керівника центрального органу виконавчої влади – Міністра закордонних справ України – з питань подвійного громадянства

Шановний Володимире Борисовичу!

3 жовтня 2018 р. на сайті «Європейська правда» була опублікована стаття Міністра закордонних справ України Клімкіна П.А. «Більше ніж "угорська проблема": як паспортний скандал відкрив паралельну реальність», яка містить твердження, заяви та пропозиції, що суперечать Конституції України і законодавству України, та не входять до сфери компетенції і політичної відповідальності Міністра закордонних справ України.

Так, у статті міністра Клімкіна П.А. заявлено, що «в нас явно назріла необхідність у ґрунтовній дискусії з питання **подвійного громадянства**».

Також у статті зазначено: «Більше того, усі ми чудово розуміємо, що і в самій Україні десятки чи й сотні тисяч людей мають паспорти сусідніх країн. І це не тільки етнічні угорці.

Гадаю, **слід провести й дискусію** щодо ставлення держави до цієї численної групи співвітчизників. Наголошу: дискусію не для того, щоб погіршити їхнє становище чи затаврувати їх як зрадників, а для того, щоб розумно **розв'язати правову і не тільки колізію**».

1.1. Звертаю Вашу увагу, що такі твердження та заяви Міністра закордонних справ України Клімкіна П.А. є **антиконституційними та глибоко протиправними** у зв'язку з наступним.

Згідно зі ст. 4 Конституції України «в Україні існує єдине громадянство. Підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом».

Відповідно до цього, статтею 17 Закону України «Про громадянство», у свою чергу, встановлено **підстави припинення** громадянства України, зокрема **внаслідок втрати** громадянства України.

При цьому, згідно зі статтею 19 Закону України «Про громадянство» **підставою для втрати** громадянства України є **добровільне набуття** громадянином України **громадянства іншої держави**, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття.

Тож Конституцією України передбачено **єдине громадянство**, тобто громадянин України не може мати громадянства іншої держави (чи кількох інших держав). Зокрема, про це зазначається у «*Конституція України. Науково-практичний коментар*» (2011), підготовленому з урахуванням практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та досвіду застосування Конституції України редакційною колегією на чолі з акад. НАН України та НАПрН України та Головою Конституційного суду України А.С. Головиним.

У розвиток цієї конституційної норми Законом України «Про громадянство» однозначно встановлено, що **підставою для втрати громадянства України є добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави**.

Таким чином, **жодної нібито «правової колізії»** щодо питання подвійного громадянства в Україні, про яку зазначається у статті Міністра закордонних справ України Клімкіна П.А., відповідно до Конституції та законодавства України **не існує**.

1.2. Крім того, відповідно до Положення про Міністерство закордонних справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281, МЗС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує **формування та реалізує державну політику у сфері зовнішніх зносин**.

Водночас, відповідно до Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360, Державна міграційна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує **державну політику у сфері громадянства**.

Тож реалізація політики у сфері громадянства **не відноситься до компетенції і повноважень Міністерства закордонних справ України** та, відповідно, його керівника.

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на **підставі, в межах повноважень** та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

У свою чергу, Законом України «Про Кабінет Міністрів України», Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» та Положенням про Міністерство закордонних справ України **визначені повноваження Міністра закордонних справ України** як члена Кабінету Міністрів України та керівника

міністерства з політичною посадою, якими не передбачено жодних повноважень щодо формування і реалізації державної політики у сфері громадянства.

Політична відповідальність Клімкіна П.А. як Міністра закордонних справ України - особи, що займає політичну посаду, **поширюється виключно на сферу його компетенції та повноважень як члена Кабінету Міністрів України та керівника міністерства.** Отже не поширюється на питання формування і реалізації державної політики у сфері громадянства.

Тож замість сумлінного виконання Конституції України та чинних законів України, міністр Клімкін П.А. виступає з політичними заявами та твердженнями, які є антиконституційними і протиправними та виходять за межі сфери його повноважень та політичної відповідальності, фактично ставлячи під сумнів виконання Конституції України та чинних законів України.

Це свідчить про те, що, роблячи зазначені публічні заяви у ЗМІ, Міністр закордонних справ України Клімкін П.А. **займається непрофільною політичною діяльністю, для здійснення якої він мав би звільнитися з посади міністра.**

1.3. Також звертаю Вашу увагу, що антиконституційні твердження та протиправні заяви міністра Клімкіна П.А. стали **поганим прикладом і сигналом** для державних службовців - посадових осіб МЗС України, зокрема **Державного секретаря МЗС України Заяця А.І. та Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Австрія Щерби О.В.**, на яких поширюється ст. 19 Конституції України, а також Закони України «Про державну службу» та «Про дипломатичну службу».

Так, 7-8 листопада 2018 р. Комітет Верховної Ради України у закордонних справах (далі – Комітет) на своїх засіданнях розглядав питання *«Про потенційні небезпечні наслідки паспортизації іноземними державами громадян України»* за участі представників МЗС України, Державної прикордонної служби України, Державної міграційної служби України, Служби безпеки України, Міністерства оборони України, Генеральної прокуратури України.

У цих засіданнях Комітету брав участь Державний секретар МЗС України Заяць А.І., який під час обговорення зазначеного питання **протиправно заявив про підтримку політичних заяв міністра Клімкіна П.А.** щодо необхідності проведення політичної дискусії з питання подвійного громадянства.

У свою чергу, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Австрія Щерба О.В. у своєму інтерв'ю національному інформаційному агентству України «Укрінформ» 12 листопада 2018 р. так само **протиправно заявив** таке: *«Коли починаєш із людьми говорити, то чуєш, що от, коли б Україна та Австрія допускали подвійне громадянство, то, мовляв, ніколи б ми з українського громадянства не виходили. І в цьому плані я хотів підтримати ту дискусію, яку розпочав міністр Павло Клімкін, що нам потрібен якийсь новий підхід до питання подвійного громадянства. Людей не треба ставити перед вибором або-або. За винятком однієї країни, про яку ми всі знаємо. Думаю, треба розпочинати діалог щодо подвійного громадянства в Україні».*

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про державну службу» державний службовець зобов'язаний **дотримуватися Конституції та законів України**, діяти лише на підставі, **в межах повноважень** та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі ст. 36 Закону України «Про державну службу» особа, призначена на посаду державної служби вперше, публічно складає Присягу державного службовця такого змісту:

*"Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити Українському народові, **дотримуватися Конституції та законів України, втілювати їх у життя, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, честь держави, з гідністю нести високе звання державного службовця та сумлінно виконувати свої обов'язки**".*

Однак, звертаю Вашу увагу, що замість сумлінного дотримання Конституції України та законів України і дій лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, втілення Конституції України та законів України у життя, Державний секретар МЗС України Заяць А.І. та Посол Щерба О.В., ймовірно намагаючись догодити своєму керівнику, протиправно висловили підтримку **антиконституційним твердженням та протиправним заявам міністра Клімкіна П.А. щодо «дискусії з питання подвійного громадянства» та фактично ставлять під сумнів виконання та втілення у життя Конституції України та чинних законів України.**

2. Важливо зазначити, що стаття 4 Конституції України, яка передбачає існування в Україні єдиного громадянства, відноситься до **розділу I «Загальні засади» Конституції України**.

Відповідно до ст. 156 Конституції України **законопроект про внесення змін до розділу I "Загальні засади", розділу III "Вибори. Референдум" і розділу XIII "Внесення змін до Конституції України" подається до Верховної Ради України Президентом України або не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України і, за умови його прийняття не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України, затверджується всеукраїнським референдумом, який призначається Президентом України**.

Таким чином, **міністр Клімкін П.А., не будучи суб'єктом внесення законопроекту про внесення змін до Конституції України, виходить далеко за межі своєї компетенції як член Кабінету Міністрів України і керівник МЗС України та, фактично, протиправно ініціює конституційну дискусію, що передбачає проведення всеукраїнського референдуму.**

3. Як зазначалося вище, 7-8 листопада 2018 р. Комітет Верховної Ради України у закордонних справах на своїх засіданнях розглянув питання *«Про потенційні небезпечні наслідки паспортизації іноземними державами громадян України»* за участі народних депутатів України, представників низки ЦОВВ, правоохоронних органів, органів спеціального призначення з правоохоронними функціями.

Під час розгляду учасники засідання звернули увагу на **необхідність притягнення до відповідальності представників органів влади**, у т. ч. органів місцевого самоврядування, за добровільне набуття громадянства іншої держави, зокрема необхідність імплементації передбаченої Конституцією України та законодавством України процедури втрати громадянства шляхом його припинення.

Зазначалося, що в Україні існують **прецеденти застосування законодавчої норми про втрату громадянства України на підставі добровільного набуття громадянства іншої країни**, а їх законність була підтверджена рішенням судів, у т. ч. апеляційної та касаційної інстанцій. Водночас, відмічалося, що в Україні поки що немає адміністративної чи кримінальної відповідальності за добровільне набуття іноземного громадянства, натомість існує законодавча база для припинення громадянства з цієї підстави.

Окремо наголошувалося на необхідності зобов'язати органи державної влади, зокрема ЦОВВ, правоохоронні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, що виявляють достовірні факти наявності в громадян України іноземного паспорту, невідкладно інформувати про це Державну міграційну службу, яка відповідно до Закону України має розпочати процедуру втрати громадянства.

Учасники констатували, що чинне законодавство з питань громадянства потребує удосконалення у напрямку визначення чітких процедур задля притягнення до адміністративної та, можливо, кримінальної відповідальності громадян України, **перш за все представників органів влади**, місцевого самоврядування, державних службовців, осіб, що претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави, народних депутатів та депутатів місцевих рад тощо, за добровільне набуття громадянства іноземної держави.

За результатами розгляду цього питання Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України (№ 04-20/10-916(239510) від 15 листопада 2018 р.) з таким:

1) Дати доручення Державній прикордонній службі та іншим причетним центральним органам виконавчої влади **невідкладно інформувати Державну міграційну службу України у разі встановлення документально підтверджених фактів добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади**, у т. ч. органів місцевого самоврядування та державними службовцями, зокрема достовірних фактів наявності та використання ними паспорту громадянина іншої країни.

2) Дати доручення Міністерству юстиції України, МЗС України, Державній міграційній службі України, Державній прикордонній службі України та іншим причетним міністерствам і відомствам підготувати та надіслати на адресу Комітету **пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері громадянства з метою практичної реалізації положення Конституції України про єдине громадянство України**, в тому числі з метою забезпечення жорсткого контролю у питанні добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади та державними службовцями.

Таким чином, **антиконституційна і протиправна позиція міністра Клімкіна П.А. суперечить також позиції Комітету, який виступає за виконання норм Конституції України і чинних законів України щодо питання громадянства.**

Відповідно до п. 12 частини першої ст. 42 Закону України “Про Кабінет Міністрів України” Прем’єр-міністр України надає доручення щодо **порушення дисциплінарного провадження стосовно міністрів** та їх заступників, керівників інших центральних органів виконавчої влади та їх заступників, застосовує до таких осіб **дисциплінарні стягнення**.

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. 15 Закону України «Про статус народного депутата України», з огляду на твердження, заяви і пропозиції Міністра закордонних справ Клімкіна П.А. щодо питання подвійного громадянства, **що суперечать Конституції України та законодавству України та не входять до сфери компетенції і політичної відповідальності Міністра закордонних справ України**, пропоную Вам

- дати доручення про порушення дисциплінарного провадження щодо Міністра закордонних справ України Клімкіна П.А. та розглянути питання про його відповідність займаній посаді.

Також пропоную, відповідно до п. 2 частини першої ст. 42 Закону України “Про Кабінет Міністрів України”, надати доручення

- Державній прикордонній службі та іншим причетним центральним органам виконавчої влади **невідкладно інформувати Державну міграційну службу України у разі встановлення документально підтверджених фактів добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади**, у т. ч. органів місцевого самоврядування та державними службовцями, зокрема достовірних фактів наявності та використання ними паспорту громадянина іншої країни;

- Міністерству юстиції України, Державній міграційній службі України, Державній прикордонній службі України та іншим причетним міністерствам і відомствам **підготувати та надати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері громадянства з метою практичної реалізації положення Конституції України про єдине громадянство**, в тому числі з метою забезпечення жорсткого контролю у питанні добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади та державними службовцями.

Про розгляд мого депутатського запиту прошу поінформувати мене у встановлений законом термін.

З повагою

народний депутат України

Вовк В.І.